

Arkivsak: 25/00272-1

Nikea-jubileet 2025

Sammendrag

I 2025 er det 1700 år siden det første konsilet i Nikea fant sted. Dette skal markeres på flere måter i Norge og internasjonalt.

Felles kristen trosbekjennelse

Konsilet i Nikea i 325 er særlig kjent for de kristologiske diskusjonene (særlig arianerstriden), og en kom langt i en felles forståelse av Kristi to naturer, og av forholdet mellom Gud Sønn og Gud Fader. Nikea-møtet la grunnlaget for den første felles kristne trosbekjennelsen, den nikensk-konstantinopoliske bekjennelsen, som ble endret noe på konsilet i Konstantinopel i 381. Den nikenske trosbekjennelsen er den bredest brukte bekjennelsen i kristne kirker.

Filioque-striden som oppstod flere hundre år senere, handler om forståelsen av leddet i bekjennelsen som nevner at Den hellige ånd «utgår fra Faderen (og Sønnen)». I den vestkirkelige tradisjonen ble det flere steder vanlig å legge til «...og Sønnen», mens i østkirkelig tradisjon holdt man på det opprinnelige leddet uten «og Sønnen». Denne uenigheten ble brukt som en av flere grunner for skillet mellom østkirken og vestkirken i 1054.

30. juli 2024 kom felleskommisjonen til Det lutherske verdensforbund og Den ortodokse kirke med en felles uttalelse om Filioque-striden: [Lutheran-Orthodox Common Statement on the Filioque | The Lutheran World Federation](#). Uttalelsen anbefaler å imøtekomme det ortodokse kravet om å være tro mot den opprinnelige teksten. Imidlertid har dette forårsaket debatt, bl.a. i Norge, for eksempel i Vårt Land: [Lutherske kirker går inn i 1500 år gammel debatt om formuleringen «filioque» – anbefaler endring i trosbekjennelse – Vårt Land](#). Mellomkirkelig råd og Teologisk nemnd har hatt saken opp til orientering. Imidlertid ses Kirkemøtets vedtak fra 1987 som et aktuelt vedtak som åpner for bruk av begge formene av den nikenske trosbekjennelsen.

Felles påske

Nikeamøtet ble også enige om å tilstrebe en felles påskefeiring. I utgangspunktet rettet uenigheten seg mot eksaktheten i den jødiske kalender. Konsilet endte med å fristille påskekalenderen fra den jødiske kalenderen. Likevel har praksisen for å regne ut kristen påske variert, slik at vestlige kirker og ortodokse kirker feirer påske på forskjellige tidspunkt. I 2025 faller påsken på samme tidspunkt, noe som gir muligheter for felles økumeniske bønn i påsketider, så vel som i pinsen.

Norges Kristne Råd

Med bakgrunn i jubileet for den nikenske trosbekjennelsen, samt at vestlig og ortodoks påske faller på samme tidspunkt i 2025, har Norges Kristne Råd planlagt flere markeringer i jubileumsåret 2025, med tittelen «Vi tror». Den første store anledningen til å feire jubileet er allerede under den internasjonale Bønneuken for kristen enhet, 18.–25. januar 2025. Materiellet til årets bønneuke utarbeides årlig av Kirkenes verdensråd og Den katolske kirke. I år gir materialet bakgrunnsstoff om konsilet i Nikea, og vektlegger særlig bruken av den nikenske trosbekjennelsen. Her finnes bønner og liturgiske ressurser til bruk i kirkene og i økumeniske fellessamlinger. Materiellet er oversatt til norsk og finnes på Norges Kristne Råds nettsider: [Aktuelt materiale | Norges Kristne Råd](#)

Pinsefestival

Norges Kristne Råd feirer jubileet på flere måter i 2025. Nikeajubileet skal særlig markeres på NKR's generalforsamling 26.–27. mars 2025. Det er ikke lagt særskilte nasjonale planer for påsken, men det planlegges flere økumeniske gudstjenester i løpet av året. NKR arrangerer også i år en pinsefestival, som på grunn av påskekalenderen gir grunnlag for bred økumenisk deltakelse. Les mer her: ["Vi tror" - Jubileumsåret 2025 | Norges Kristne Råd](#)

Fagdag om Nikea

Den norske kirke ved Mellomkirkelig råd samarbeider med Norges Kristne Råd og Menighetsfakultetet om en felles fagdag om Nikea, torsdag 5. juni 2025, på MF. Fagdagen er en åpen fagdag (med påmelding), og består av flere deler. En bred kirkehistorisk innledning vil gi et overblikk over utviklingen fra Nikea 325 til skismaet i 1054. Samtidig legges utviklingen fra Nikea 325 til Konstantinopel i 381 frem. Det blir også en innledning fra Kirkenes verdensråds Faith and order-kommisjon (troskommisjonen). Videre blir det en økumenisk panelsamtale om treenigheten, spiritualitet og filoque-spørsmålet. Mot slutten av dagen blir det en økumenisk samtale om bekjennelsens plass i våre ulike kirker. Hensikten med fagdagen er ikke først og fremst å debattere de teologiske forskjellene, men å belyse mangfoldet og rikdommen i kristen tradisjon og tro.

Faith and order

Troskommisjonen i Kirkenes verdensråd (Faith and Order) avholder den 6. store, verdenskonferanse om tro i Egypt 24.–28. oktober 2025. Den første konferansen ble avholdt i 1927, så dette er historisk. Konferansen blir verdensvid, men er begrenset i størrelse på grunn av økonomi. Stephanie Dietrich, professor ved VID, er leder i Kirkenes verdensråds troskommisjon (som den aller første fra Den norske kirke). I tillegg til henne kan Den norske kirke nominere opp til to deltakere. MKR/AU

oppnevnte Kristine Sandmæl og Olav Fykse Tveit (eller en annen representant fra Bispemøtet) som kandidater på sitt møte 20. januar 2025.

I 1991 gav Faith and Order-kommisjonen ut “Confessing the One Faith”, en økumenisk utlegning av den apostoliske tro, basert på den nikenske trosbekjennelse. Dokumentet kan leses i KVs digitale arkiver: [Confessing the One Faith. An Ecumenical Explication of the Apostolic Faith as it is Confessed in the Nicene-Constantinopolitan Creed \(381\), fifth printing, corrected version with a new preface, WCC : Free Download, Borrow, and Streaming : Internet Archive](#)

Internasjonalt initiativ om “Creation Day”

2.–4. mai 2025 avholdes en større konferanse i Assisi, Italia, som knytter Nikea-jubileet til Skaperverkets dag: «The Centenary of Nicaea & Creation Day». Konferansen er den andre i sitt slag, som søker å inspirere kirker i vestlig tradisjon til å innføre Skaperverkets dag som fast liturgisk fest. Rapport fra den forrige konferansen kan leses her: [Assisi seminar report - Feast of Creation v2.pdf - Google Disk](#)

Initiativet er en respons på de ortodokse kirkers liturgiske feiring av «Season of Creation» og «Creation Day» 1. september hvert år. Kirkenes verdensråd, Det lutherske verdensforbund og den katolske Laudato Sí er blant initiativtakerne. Årets konferanse søker å knytte Skaperverkets dag til bekjennelsen av den treenige Gud som skaper, frigjør og livgiver. Mer om konferansen kan leses her: [Assisi 2025 ecumenical conference - Nicaea Centenary & Creation Day - Google Dokumenter](#)

Fra Den norske kirke deltar Einar Tjelle og Aksel Johan Lund. Nemnd for gudstjenesteliv jobber videre med hvordan en markering av en «Feast of Creation» kan tenkes inn i Den norske kirke.

Forslag til vedtak

1. Mellomkirkelig råd anbefaler menigheter i Den norske kirke til å bruke Den nikenske trosbekjennelse ved flere anledninger dette året, særlig gjennom økumeniske gudstjenester knyttet til påske eller pinse der det er mulig.
2. Mellomkirkelig råd ber om å holdes orientert om det videre arbeidet med hvordan en «Feast of Creation» kan tenkes inn i Den norske kirke.
3. Mellomkirkelig råd tar saken for øvrig til orientering.

Økonomiske/administrative konsekvenser

Sammen med Norges Kristne Råd bidrar Den norske med et mindre beløp til fagdag om Nikea. Den norske kirke dekker deltakelse for sine delegater til Faith and Orders konferanse i Egypt i oktober 2025, og til Assisi-konferansen i mai 2025.